

Ípíru

Ísu kwíyómpa'a irówana moórawai áwí'a íma agaimakáiwai moóra-kwaai aiyayaan-umai sísamaivakemba avakaeté-iyá'iyó. miráumai-ima maisuwéna maanámbá agaimái Yútaa-kwaasi moóra-kwí'a Ípíru-kwaasi Ísun-aai isésa kwená aampa'ó kwéguntavai tuwíráái sésa sáwí'a umátínkówasa minámbá ivátuwesa ááéraam-bonor-amba ókwara'a kwáráavo séna maarán-ámbá agaimái mátfimakaiye.

Ísu Áánútu ááninkoma Mósesimba usáyaaitaraiye. Ísu aiva'-mónó-káwáánákómá mono'-má'yái-kwáásí usáyaaitaraiye. pói tuvú'mái Áánútumba ámakaamba aiva'-mónór-ámbá isaná Ísu marapá'á kumbéna kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwáníntavai puwéna kwenáúma Áánútumba ámakaimba póna kentáásí monor-ámbá kwikáimba pó'a Ísumba íma auwé'a asiramái máéro séna agaimái mátfimakaiye.

Áánútu ááninko áwíkoma kwíyómpaken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitarain-kwasai.

1 ¹naaóvá'á moóra-mora-tawai Áánútu kwenáái simátímakowaiyavena súwasa miwí Áánútu siráin-aimba mirám-biran-aimba kentáá síkwá'náyomba simátíma'mae tiráimba isaná ²ívé'a naaén-kanaavimba Áánútu ááninko Áánútun-aai simásímakaintaawe. naaóvá'á kwíyómba maramá íma kwáyonka'a Áánútu súwana ááninko kwíyómba maramá tarórumakena naaémba amápa-tantaaka'a kárákwiyiniye. ³Áánútuna ságayanko ááninkompinkemba sáma kaisaná Áánútumo má'yáintemba miráumai ména miráumaimo má'yáiwai kentáá kwéagaraasinkaisana kwená asirayán-áínkóntávéna kwíyómba maramá kwaikwai'a kwéiye. kwemá pukáintavena kentáásí sáwí-imayaa maisiyuwéna pukáimpinkemba usásinena kwíyómpa'a iyéna Áánútu asirayámbó usáyaaitaraiwai ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á ména ⁴póna kwenáwí'a Áánútu ááninko áwíko póna Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa túwíkomba usáyaaitaraiye.

⁵Áánútu kwená kwíyómpaken-kwayo'narawatavena íma siráivo ááninkontavena séna

emá kesáánimba óna'a
kesí mayáír'á ánkaraumne

Áánútu séna moórá-ainkwara'a séna
 kemá avowámá úmae iyónana kwemá
 kesááninko mirá úmae iyíniye
 séna kwíyómpaken-kwayo'narawatavena íma siráivo ááninkontavena séna
 6 Áánútu kwenááninko usáyaaitaraiwaimba ai'marówana kunkáinka'a séna
 Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a
 kwená imáyáa mósá maránááowe
 kwenááninkontavena siráimbanivo 7kwená kwíyómpaken-
 kwayo'narawatavena súwana Áánútun-aii aúvái-kwandaaivimba
 agaimaréna séna
 kemá súnasa kesí kwíyómpaken-kwayo'narawa'a úndáraamba
 to'maésa kwénaaowe. kemá súnasa kesí kwayó'nárawa'a
 tawáombo intenkáám-báyái kwémayaawe
 siráivo 8 Áánútu kwenááninkontavena séna
 Áánútuwo kwaásira'o kárákwimaemo iyínda íma ánásaniye.
 kárákwiyonda arupí umái kwégarakwiyone. 9kawe-tántáátávái
 aamói é sáwí-yantaatavai áyámba kwéone. mindáyavena Áánútu
 ená Ísóigo embá usásinankaraisa amáparawai usáyaaitaraanana
 enarumbá kawe'á umánkaraiye
 séna 10 ááninkontavena moórá-aimba séna
 Ísóigoo ááinka'a maramá taróre enayáándeí kwíyómba taróruraanda
 11 mintántáá'á ánásaina emá maí'mai'a ínfyone. unáánkwátóimo
 atúmó kénamo ánásaintemba kwíyómba maramá miráumai
 ánásaniye. 12kwátóimo tavúmáráantemba kwíyómba maramá mirá
 ínfyone. unáánkwátóimo aúnámo ontembá kwíyómba maramá mirá
 éma ívé'o máyáanten-umai maí'mai'a éma íma puwínfyone
 siráiyé. 13 Áánútu maanáimbá íma kwíyómpaken-kwayo'narawatavena
 siráivo ááninkontavena séna
 kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á uména'a ená namuro-
 kwáási tínkamona emá usáyaaitaníyone
 siráiyé.
 14 mináimbá siráivo Áánútuna kwíyómpaken-kwayo'narawa'a
 nórandarawara'o. miwí íma túma kwáyáiwai timané su'mai kwáyáiwai
 ésa Áánútumo sintembá mirá kwéowana Áánútu simátimena séna
 kawer-ámpá'á métinkaunda-kwaasi kuntúwa'naa oro séna kwéti'maraiye.
 mindáyavena Áánútu ááninko áwíko kwíyómpaken-kwayo'narawa
 túwíkomba usáyaaitaraiye.

**Ísuma sáwí'o umáimo máyaundavinkemba kawer-
 ámpá'á mészínkáíwaina kwaasái.**

2 1 Áánútu ááninko kwíyómpaken-kwayo'narawa'a usáyaaitaraintaveta
 árar-aimbo ísaraunda-aimba asiramái tátoreta mináimbá

ivátuwaunavaiyaanivo imáyáaya úmae iyónaumne. ²Áánútuna áamáamba kwíyómpaken-kwayo'narawa'a siráan-amaamba árair-aimba póna káraraawaiye ímo ísaraawaiye sáwí-meyamba arupí umái tímakaiye. ³ánivo Áánútu séna sáwí-imayaavinkemba kawer-ámpá'á métinkanæ séna anóm-bayaiyavena ááninko kentáásí Ísóigomba ai'marówana marapá'á kunkáiyé. minánón-áímbó ísámaimo ivátuwetaamo éta árai'a sáwí-meyamba kentáásópa'a tínimba íma aseránaundayaawe. aiva'á Ísóigo minánón-áímbá simátimuwasa ísaraan-kwaasi simásímúwana ⁴mináímbá árair-aimban-iyé sénaundayavenaya póna Áánútu asirayámbá tímúwasa ó'on-o'om-bayai ímo awánaraunda-mayai sáá'a kwégom-bayai máyówana Áánútu kwená imáyáavinkemba kwenamankó túwa'naa úwasa mirám-báyái mairáawe.

⁵ménaon-kwaasiyave'a kwésune. íma kwíyómpaken-kwayo'narawa'an-ivo kwenááninkomba usásinankaraimba póna kwemá kwaásira'a kwégarakwiyiye. ⁶mináíntávéná moórawai Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútuwo kwaási úwoisan-tantaa'a owá nóra se miwíyávái imáyáa éwa kwaási sáwíyan-tantaa'an-ovo nóra se miwír'á kwégarakwiyono. ⁷kwíyómpaken-kwayo'narawa tínaaempa'a kwaási mótikaanasa sáwíyanka'a miv'á máyáambanivo ívé'a anómba umátikaanana túwíko anómba ísá ⁸usásintínkaraanasa amápa-tantaaka'a kwégarakwiyowe

agaimaréna séna Áánútuwo usásintínkaraanasa amápa-tantaaka'a kwégarakwiyowe siráimba íma moórá-yantaa'a aváántuwesa amápa-tantaaka'a kanaán-umai kwégarakwiyonta ívéta íya kwétuwanaumne. ⁹ánivo Ísuna ááinta awánaraumne. Áánútu sáwíyanka'a kwíyómpaken-kwayo'narawa tínaaempa'a Ísumba móankarena ai'marówana marapá'á kumbéna amáparawaiyavena imáyáa úwasa áí'a úni'a umánkówana puwúwana mindáyavena Áánútu anón-kwi'a tamánkena áwí'a anómba umánkaraiye. Áánútu úwoi túwa'naa ónáe séna Ísumba ai'marówana marapá'á kumbéna amáparawaiyavena imáyáa éna pukáiyé.

¹⁰Ísumba áí'a úni'a umánkóntave'a imáyáa é'a sé'a Áánútu amápa-tantaakona ááimba póna amápa-tantaa'a tarórena séna ságayan-ayampa'a sáwíwarawai maígwáe séna sáwí-imayaavinkemba iyátinkena ságayan-ayampa'a métinkaniwaiyavena Áánútu kanaán-iyé súwasa Ísumba áí'a úni'a umánkómba mindáyavena kasenkuí'a uráiyé. Áánútu mirámó uráimba kawé'á uráiyé kwésune.

¹¹Ísu kwaásiya Áánútunde-i'a kwéumasinkaiwaiyaawe Áánútunde-i'a kwéumasinkaiwaiye Áánútu mimbórá tivowámá intávéna Ísu séna kesúnava'maa'an-owe siráin-aimba íma sáwí-imayaa éna kawer-ímáyáa kwéiyé. ¹²mindáyavena moórawai Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Áánútuwo enáái kesúnava'maa'a simátíme'a torupamáí ménka'a
 monor-ímó sendavímbá enáwí'a mósá maránaumne
 séna ¹³moóráva'a agaimaréna séna
 kegwárá'á Áánútumpa'a agevamái máyaumne
 séna moóráva'a agaimaréna séna
 Áánútumo símakain-iyampoi kesé máyáawe
 agaimaréna siráiyé.

¹⁴Áánútumo símakain-iyampoiyavenamo siráimba marará-
 kwáásímó onten-áúwawaagwara'a Ísu ména séna Sáátáánigo kwaásimo
 puwónááon-asirayambo tokáimba ánásasuwanaumne. ¹⁵aasiyaasí
 puwónaumne-imayaamo kwéesamo táátavesamo kwéowanamo tátokain-
 imayaa iyátinkanaumne séna puwéna usásinena Sáátáánigomba
 usáyaaitaraiye. ¹⁶árai'a íma kwíyómpaken-kwayo'narawatavainivo
 Ááváramumo Áánútun-aaiyavenamo áraire siráintemba kesáámó
 mirámó kwéundawaiyavena súwa'naa índayavenaya miráumai pukáiyé.
¹⁷kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó éna kentááyávéna imáyáa éna
 Áánútumpa'a aai simái kawe'á éna aruntá umásinkenaya kentáásí
 sáwí-imayaa maisiyuwénaya mirá ínintavena marap'á kuména kwaási
 áúwawaagwara'a ména kwenáúnava'maate kesáámó úndantenta
 miráumai ména súwa'naa ínín-amba mimbórá-ámbá kwáyáintavena
 mirá uráiyé. ¹⁸ááémo marap'á'ó máyonka'a sáwí-aimbo sínda ísare'a áí'a
 índai'a umánkanae sésa áísaa úmaesa kwéiyesa áí'a úni'a umánkaraamba
 íma sáwí-ampa'a kuráimba pósa kentááyávésa sáwí-aimbo síyamba
 isánáe sésamo ombá kanaán-umai kwésuwa'naa-intaaniye.

Ísu áwíkoma Mósesi áwíkomba usáyaaitarain-kwasai.

3 ¹kesí kwaásiyono. súnda-aintave'a Ísumpa'a imáyáa úmae íyóro.
 Áánútu keinárawa'a kwendéí-í'a umátínkarain-kwaasiyavena
 séna kwíyómpa'a kesé ménaaowe súmba ísaraavo Ísuntave'a imáyáa
 úmae íyóro. Áánútu kwembá ai'marówana marap'á kumbéna
 árair-aintavetaamo árairemo súnda-ainkata kárákwiraiwai éna
 aiva'-mónó-káwáánákó isa'á kwentávé'a imáyáa úmae'a íyóro. aiva'-
 mónó-káwáánákóná mayái ²mimbáyái mayáíndayavena Áánútu
 Ísumba usásinankowana íma ivátuwena mimbáyái kawe'á umái
 kwémayaiye. naaóv'á'ó Mósesimo Áánútuna kwaásivimbo mayáímó ímo
 tuwénamo kawe'ó umáímo mairáintemba Ísu mirá uráiyé. ³naambá
 kawe'-nábán-íye siráavo mindámbó uráin-kwaasigo áwí'ó mósá
 kwémaraantemba Mósesi kawe'-má'yái-kwáásímán-ivo Ísu áwí'a mósá
 maráúndaya kwéusayaaitaiye. ⁴amápa'-nambo kwaásimo kwéomba
 mindágwara kwaásigwara amápa-tantaakwara'a Áánútu úmakaiye.
⁵Mósesi Áánútuna mayái-kwáásígó éna Áánútuna kwaásivimba
 mimbáyái íma tuwéna kawe'á umái kwémaena Áánútumo sínda-yantaa'o

paárinimba simátímakaiye. ⁶Mósesi mirá uráimbanivo Ísu Káráísiti íma mayái-kwáásígómán-ivo Áánútu ááninko úramba póna Áánútuna kwaásira'a kárákwiyimba íma ivátuwaimba kawé'á umái kwémayaiye. Áánútun-aaiyavetaamo áraire sétaamo aamoimó étaamo asiramáimo amu'marétaamo métaamo éta Áánútuna kwaási-ita ónaumne.

Áánútuna kwaási kwenópa'a koagándaan-kwasai.

⁷mindáyavena naaóvá'á Áánútun-amanko kentáá síkwá'náyontavena siráin-aimba imáyáa oró. maará séna

ivé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro. ⁸naaóvá'ó Áánútun-aimo arááísúmbo tiruntémo makáantemba kemá mirá ováinivo kwenáái ísáaro. kavóná-marava'a mésa kentíkwá'náma mirá kwéesa Áánútumba kwembásínkáánkái ésa sáwí-mayai maésa kwenáái arááíraawe. ⁹ayáátááka'a 40 íma kentíkwá'náma túwa'naa uráunda-mayai awánaraambanivo kesáái araaisésa kembásínkáánkái ésa sáwí'a umásínkáantave'a ¹⁰áwáá'a tiyé'a sé'a miwítí imáyáa sáwí'a úmae iyésa agaráátinkaunda-amba íma kwáráawe sé'a ¹¹áwáá'o tiyúnda asiramái sé'a kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe siráumne Áánútun-amanko siráiyé.

¹²kesí kwaásiyono. Áánútun-amanko mináímbá siráintavai kárákwimai kawé'á oró. keinárawapinkemba évakarawai sáwí-imayaa kwéesa Áánútun-aaiyavesa íma áraire sésa Áánútu asirayáankwáráwáímbá tínaaemba umámévainivo kárákwimai kawé'á oró. ¹³keinárawapinkemba évakarawai sáwí-imayaa íyana minímáyááo kampa'á simátiyuwainasa Áánútuntavesa íma imáyáa ésa tirunté máráavainivo moórá-morawai kentí imáyáa asiramátínkáaro. kentí kanaamó kwáyáinka'a mirán-oró. ¹⁴aiva'á Áánútumpata imáyáaya ówándara'a kentáási imáyáao asirayámbá póta miráumaimo maí'mai'o étaamo éta Ísu Káráísitiye tarúmai méta marapá'á máyaunda-kanaaya ánásaindara'a asiramái ménaundayaaniye.

¹⁵Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

ivé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro. naaóvá'ó Áánútun-aimo arááísúmbo tiruntémó makáantemba kemá mirá ováinivo kwenáái ísáaro.

agaimaréna siráiyé. ¹⁶súnda-kwaasi nááwiya Áánútun-aai kwéisesawa arááíraana'iyó. kentáá síkwá'náma Ísipi-maravakemba Mósesi ayútiyuwena tí'maena tiráiwai miwí Áánútun-aai kwéisesa arááíraawe. ¹⁷nááwiya ayáátááka'a 40 ira'a Áánútu áwáá'a tíkaiyo. kavóná-marava'a mésamo sáwí'o kwéesamo pukáawai miwíyávéna áwáá'a tíkaiye.

¹⁸nááwiyavenawa asiramái séna kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe siráiyó. kwenááimo ímo ísámaimo kawé'ó uráawaiyavena siráiyé.

¹⁹kwenááiyavesa íma áraire sésa kwenká'á íma agevamái máyomba

pósa íma kanaán-umai kwenópa'a kwésa kwesé koagándaraan-ainta ísaraumne.

4 ¹kentááyávéna Áánútu séna kesópa'a taagándanaaowe simái tarúmakain-aimba kwáyáimba pó'a keinárawapinkemba évakarawai sé'a kwenópa'a kwé'a kwesé koagándanaumne-kanaa matuké'a arávasuwaiyavainivo kárákwimai kawe'á oró. ²Áánútuna kawer-áimbó ísaraundantemba ááéma kentáá síkwá'náma ísaraambanivo úwoi tááre su'mai ísésa íma áraire sésa tirumpimbá tátorowana póna mináínkó íma túwa'naa uráíye. mindáyave'a keinárawapinkemba évakarawai sé'a Áánútunopa'a kwé'a kwesé koagándanaumne-kanaa matuké'a arávasuwaiyavainivo kárákwimai kawe'á oró. ³naaóv'á'á Áánútu kwíyóne marawé tarórumai ánásena agándarain-kanaa kwáyáimbanivo kwenááiyavesa íma áraire sésa kwenká'á agevamái méraawaiyavena séna áwáá'o tiyúnda asiramái sé'a kesópa'a

íma tésa kesé taagándanaaowe

siráimbanivo kwenááiyaveta áraire séta kwenká'á agevamái máyaundawaiya kwenópa'a kwéta kwesé koagándanaundayaaniye.

⁴Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba kwesé koagándanaundayavenaya agaimaréna séna

Áánútu ava'moraé-kanaa mayái maimái

ánásasuvena avakaeté-kanaa agándaraiye

agaimaréna siráimba póna agándai-kanaa kwáyáimbanivo ⁵Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

kesópa'a íma tésa kesé taagándanaaowe

siráimba póna ⁶agándai-kanaa to'mayaa úmakaimba pósa évaka-kwaasi kwenópa'a kwésa kwesé koagándanaaowe. aiva'á Áánútun-ai ísaraawai íma áraire siráimba pósa kwenópa'a íma kwésa kwesé agándaraawe.

⁷sáwívar-ima maisuwéna Áánútu moóra-kanaama maréna séna minkánáá tíníye séna Tévítimba simámuwana Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

ívé'a Áánútumo kwésimatimin-aimba ísáaro.

tirumbó makáanteni'a íma é'a kwenáái ísáaro

agaimaréna siráin-aimba kaeká'á mináímbá agaimái simátimumpo ísáaro.

⁸naaóv'á'á moóráwai áwí'a Yósúwa tí'maena kawer-áyámpá'á mátinkomba mináyámpá'ó Áánútumpa'o agándai-ayampa'o kwáyonkakai naaémba Áánútu íma moóra-kanaama maréna séna agándanaaon-kanaa tíníye íma siráisino. ⁹Áánútu kwená mayái ánásasuvena agándai-kanaa makáimba pósa kwená kwaasi agándaan-kanaa kwáyáíye. ¹⁰Áánútumo kwená mayáímó ánásasuwenamo agándaraintemba Áánútunopa'a kwésa kwesé agándaawaima miwígwárá'á mayái ánásasuwesa agándanaaowe. ¹¹mindáyaveta Áánútunopa'a kwéta kwesé agándanaundayaveta

siyáántámba kwimáíya mayáíyá kwémayaundaya miráyá onó. kentáá síkwá'náma uráantemba mirá-sáwí'á únavaiaayanivo kwenáái ísámai kawé'á éta kárákwimai kawer-íyataao.

¹² Áánútu máyáiwai isaná kwenááigo mayáí kwémayaiye. évarevarayampa'a áwáima táí'matan-tusuwaaineimo póimo kárámaimo túwínkaa'o ontembá Áánútun-aaigo kentáásirumpinken-imayaa sáwí-imayaaawe kawer-ímáyááwé taaímbaraisata kwéawanaumne. sirááimo tain-tántáaré kwésunanaya Áánútun-aaigo taaímbaraisata sáwí-yantaare kawé-tántáaré kwéawanaumne. ¹³ kwíyómpare marapáre amápa-tantaa'a Áánútu aúranka'a íma kwéauyoraivo kwíyómpare marapáre amápa-tantaa'a avora'á kwáyáísana kwéawanaaiye. kwemá mirá iwáí póna kesáá máyaundawaina ááinta sísaá ínata simámenaundayaaniye. Áánútun-aaí aúvái-kwandaaivimba súnda-aimba mirán-áimbá kwáyáintaveta kentáá síkwá'námo uráantemba mirá-sáwí'á únavaiaayanivo kwenáái ísámai kawé'á éta kárákwimai kawer-íyataao.

Ísuma aiva'-mónó-káwááná'án-iyé kwaasái.

¹⁴ Ísu Áánútu ááninko kentáási anóndako éna aiva'-mónó-káwáánákó póna kwíyómpa'a Áánútuwe uména kentáá súwa'naa enaya kwéaisaa-imba póta kwenááiyaveta áraire siráundayaveta ívéta mináimbá asiramáíya tátoraano. ¹⁵ kentáási aiva'-mónó-káwáánákó marapá'á máyonka'a amápa-tantaatavesa sáwí-aimbo sínda isánáe sésa áísaá úmaesa kwéiyumbanivo íma sáwí'a uráimba póna kentááyávésamo sáwí-aimbo síyambo isánáe sésamo ombá kentáávímbá íma asirayámbá kwáyáísana kwemá suwánénaya aruntá kwéumasinkaiye. ¹⁶ mindáyavena kentáávímbá umbai-yántáá'á kwáyaindara'a íma sáátaveta kwéonanaya Áánútu úwoi kwésuwa'naa-iwainopa'a konanayá aruntá umásinkenaya úwoiya súwa'naa íníye.

5 ¹ aiva'-mónó-káwáánákóná mayáímá mayánááontavesa Yútaa-kwaasivinkemba moórá-morawai usásintinkaawasa kwévukowasa ó'omba usásintinkaawasa kwaásiyavesa ísámai Áánútumpa'a áísaá esa kwaásimo sáwí'o kwéontavesa póimo tuvú'mái Áánútumba kwéamesa évaka-tantaakwara'a kwéamewe. ² miwí kwaásima pósa íma asirayánkwaráwái ésa mindáyavesa ímo kawé'ó umáímo isésamo sáwí'o on-kwáásíyávésa kanaán-umai kawé'á umái tirumbá umátinkesa ³ íma kawé'á umái asiramái mésa sáwí'a kwéontavesa amápa-kwaasiti sáwí-mayaiyavesawe su'mai ímanivo miwítí sáwí-mayaiyavesagwara'a imáyáa ésa póima tuvú'mái Áánútumpa'a kwéamewe. ⁴ évakarawai íma imáyáa ésa sésa anóndako pó'a aiva'-mónó-káwáánákóná mayáí mayánáe-imayaa ésa mirám-báyái kwémayaavo naaóv'á'ó Áánútumo moóráwai áwí'o Érónimba usásinankowana mirám-báyáímó mairáintemba Áánútu usásintinkarawaiye su'mai mimbáyái kwémayaawe.

⁵miráumai Ísu Káráisiti íma imáyáa éna séna anóndako pó'a aiva'-mónó-káwáánákóná mayái mayánáe íma siráivo Áánútu usásinankena aiva'-mónó-káwáánákóná mayái aména séna
emá kesáánimba óna'a
kesí mayáír'á ánkaraumne
séna ⁶moórá-ainkwara'a súwana agaimaréna séna
moóráwaimo áwí'o Méókíséteki anóm-bono-kawaanako uráintemba
emá mirám-báyái maimaé iyíníyone
Ísu Káráisitintavena siráiyé.

⁷Ísu Káráisiti marap'á máyonka'a eésé'á éna ivi'á téna námúnaa séna puwíníntavena Áánútumpa'a áisaa ena puwíndamo kanaamó umáimo áwa'naa íníwaintavena súwa'naa uwo séna Áánútuna imáyáa kwakáimba póna áwa'naa uráiyé. ⁸Ísu árai'a Áánútu ááninko úwana umbai-yántáá'ó kwempímbó túmba íma mindáyavena imáyáa éna Áánútuna imáyáa kwaréna ⁹kasenkuí'a éna kwenááiya taagwiyavúndawaiya sáwi-imayaavinkemba kwéiyasinkaisata aúnaí'a umáiya maí'maita kwéune. Ísu mintántáákóná ááimba póna ¹⁰Méókísétekimo mono-káwáánákó uráintemba aiva'-mónó-káwáánákóná mayáimá mayáníntavena Áánútu Ísumba usásinankaraiye.

Ísuna aampa'á kwaré'mai iv'á túwáavo siráin-kwasai.

¹¹simátimunda-aimpimba sáwívar-aimba kwáyáimbanivo íma ísámai kawé'á kwéontavena agaráátinkanaunda-mayaigo umbái kwétaiye. ¹²ááema Ísu Káráisitin-aai isé'a ayáátáá-kanaa maisukáavo nóra séra íma simátíma'mae kwéiyó. Áánútun-aavinkemba avorar-áímbá íma ísámai kawé'á é'a moóráwai ókwara'a simásiminkwae sembánivo umarambó náámbo nésamo asirayán-tómbó ímo kwénaantenkaani'a é'a pó'a Áánútun-aai íma kanaán-umai simátímakaawe. ¹³umarambó náámbo nésamo ímo kawé'ó umáimo aaimó isáantemba miraráán-umai kawé'ó umáimo maíyé sáwí'o umáimo maíyé miwáná ááimba íma ísámai kawé'á kwéowe. ¹⁴tinón-ésamo asirayán-tómbó naantembá kawer-ímáyáá úmae iyówai amápar-imayaa taaímbai kwéisaawe.

6 ¹mindáyaveta Ísu Káráisitin-aai paákákén-áiné su'mai íma iséta asirayán-áímbá arumpimbá kwáyáin-ainkwarata iséta sáákaevayan-kwaasiraanta iyataao.

Ísu Káráisitin-aai paákákén-áímbá á'a simátímakaunda pó'a íma moórágwara'a simátíma'mae iyónaumne. simátímakaunda-aimba maarán-áímbán-íye. úwoi-mayaiyave'a tínaaemba umáme'a Áánútun-aaiyave'a áraire kwése'a kwenká'á agevamái máyáawe. ²nombó kwévetinkaan-aimba simátíme'a Áánútuna mayái mayáinkwáe sésa usásintinkesa tine'á tiyáámba kwétatoraan-aimba simátíme'a kwaásimo pukémpinkemba usásinanaaon-aimba simátíme'a Áánútu kwaásimo

máyáawaina ááintavena tísaa ena timínana mimbéyámbá kwaíkwai'a ínín-aimba simátímakaunda mináímbó á'o simátímakaunda-aimba ísaraavo asirayán-áímbá arumpimbá kwáyáin-aimba ísáaro. ³ Áánútumo súwa'naa ínataamo éta iséta sáákaevayan-kwaasiraanta ónaumne.

⁴ Áánútuna aampa'á kwaré'mai ivátukaawai ó'omba kotavisíyasa koyauwerésa kawer-ámpá'á ténááombanivo íma ténááowe. miwí Áánútu sáma kamátínkarain-ayamap'a máyówana túwa'naa ena kwenamankó miwísé máyowasa ⁵ miráumai mésa sésa Áánútun-aaí kawer-áímbán-íye sésa Áánútuna asirayámbá évaka'a awánaraawe. naaémba Áánútuna asirayámbá amápa'a paárinasa minásíráyámbá évaka'a awánamai ⁶ ivátuwesa íma ó'omba koyauwerésa Áánútumpa'a ténááowe. mirámó kwéon-kwaasi maará kwéowe. Áánútu ááninkombo taaira'ó tuvúwúwanamo pukáintemba miwí mirá kwéowasa tuwánésa Ísumba simái sáwí'a umánkááwasa mirámó ontávésa íma kanaán-umai koyauwerésa Áánútumpa'a teénááowe.

⁷ mirámó kwéon-kwaasi maararáán-kwáásímán-owe. moórá-moratawai aa'á tisaná maramá kawe'á isaná toómbá anómba isasá kwaási kwénaawana Áánútu mirám-báramá kawe'á kwéumatinkaiye. ⁸ ánivo moórá-ayampa'-marama karaan-tantáaré námáíye kwáyáim-barama úwoi-marama isaná sáwíyanka'a Áánútu iravímbá agaisuwáníye. miráumai Áánútuna aampa'á kwaré'mai ivátukaawai íma kanaán-umai koyauwerésa Áánútumpa'a teénááowe. mindáyave'a Ísu Karáísitin-aaí paákákén-áímbá íma moórágwara'a simátimenaumne.

⁹ kesí kwaásiyono. mirán-áímbá súndanivo keinárawatave'a sé'a íma sáwí-mararaan-kwaasi é'a kawe'-máráráán-kwáásí owaná Áánútu kawer-ámpá'á kwémetinkaiye súne. ¹⁰ Áánútuntave'a imáyáa kwéontave'a kwená kwaási kwétuwa'naa-e'a ívékwara'a mirá kwéowana Áánútu arupí umái máyáiwai mimbáyáíyávéna íma kwéawinkaiye. ¹¹ maaráyávéna sirááíma kwétaiye. moórá-morawai Áánútuntave'a imáyáa kwé'e'a karuwaa'á é'a íma ivátuwe'a naaémbo ménaaombo paárinintave'a amu'maré'a mé'a ¹² íma tívón-káína'a íma ivátuwe'a Áánútuwe asiramáímo aráápamaimo mésamo Áánútumo timénaumne siráintavesamo amu'marésamo máyáan-kwaasiraani'a oró. maarán-kwáásírání'o ombá sirááíma kwétaiye.

Áánútu simái tarúmakain-kwasai.

¹³ naaóv'á Áánútu Ááváramuntavena siráimba simái tarúmakonka'a póna kwembá usáyaaítaraawai íma máyáantavena Áánútu séna amáparawai usáyaaítaraundawai mé'a kesúranka'a sé'a kemó súnda-aimba árai'a ónaumne séna simái tarúmarena ¹⁴ Ááváramuntavena séna árai'a kawe'á umánkaumpo enáisaavutantambo ónááomba sáwíva'a paáronaawe súwana ¹⁵ Ááváramu áraire séna asiramáí ména íma ivátuwena amu'maréna ména Áánútumo simáímo tarúmakainteni'a

uráiyē. ¹⁶Yútaa-kwaasi tiká'ó máraámba maará kwéowe. évakarawai mirá ónaumnemo sembó ombá usáyaaitaraiwai aúranka'a sésa mirá ónaumpo ímo mirámó onanamó éna sáwí-meyamba simíníyē kwésewe. mirámó sésamo ombá ó'owi ó'on-aimba íma mimpímbá sembá maará sésa kemó sentení'a kwéowe sénéááowe. ¹⁷⁻¹⁸miráumai Áánútu kawé'á umátinkaniwaiyavena imáyáa éna séna mirá ónaumne simái tarúmakaimba póna Áánútu séna kwaási kentávésa sésa siráintemba íma éna ó'oni'a íníyē seváímpo'a amáparawai usáyaaitaraundawai é'a kesúranka'a sé'a mirá ónaumpo ímo mirámó onanamó éna sáwí-tantaa'a paáriníyē Áánútu simái tarúmakaimba miráumai aanávó kwenáúranka'a simái tarúmakaimba póna íma karáníyē. mirámó siráintaveta kesáá kwenópata máyaundaya kweukáámbá aisínkaraisata minándámpá'á méta asiramái séta siráinteni'a íníyē séta asiramái méta kwéamu'maraumne. ¹⁹⁻²⁰naambó ésamo ávombo aimakáawanamo asiramáímo kwáyáintemba Áánútumo siráinteni'a kawé'á umátinkaniyemo siráin-aínko kentáá asiramásínkáísata Áánútumo kwíyómpa'o máyáiwaintaveta imáyáa éta amu'maréta máyaumne. Ísu kentáási aiva'á kwíyómpa'a iyéna mono-nánkómbá Áánútuna aoka'-náúmpá'á ontamó úmakaan-ampaantama tarurúwa'marena iréna kentááyávéna imáyáa éna mirá uráimba póta asiramáíya máyaumne. Méókísétekimo uráintemba kwíyómpa'a Ísu kentáási aiva'-mónó-káwáánákó éna mirám-báyái maimaé kwéiyisata asiramáíya máyaundaya pó'a Áánútuntave'a imáyáa kwé'e'a karuwaa'á é'a íma ivátuwe'a naaémbo ménaaombo paárinintave'a amu'maré'a máéro.

mono-káwáánákó áwí'a Méókísétekina kwaasái.

7 ¹minkwáásígó Méókíséteki kwemá Sérími-naopaken-kwaasiti kawáánákó éna Áánútu usáyaaitaraiwaina mono-káwáánákó úwana naaóv'á'á Ááváramu namuro-kwáásítí anón-kwaasiyē áái'a tiyéna usáyaaitaron-ayampakemba túwana Méókíséteki Ááváramumba aampa'á awánéna kawé'á umánkowana ²Ááváramu namuro-kwáásítí óísambo mayómba siyáánkaira'a taaímbakena Méókísétekimba moórá-inkwima ámakaiyē. Méókísétekintavesa mináwíkóná ááimba kawé-káwáánákómán-iye sésa kwántámai kwésewe. kwemá Sérími-naopaken-kwaasiti kawáánákó áwíkona ááimba paru-káwáánákómán-iye sésa kwántámai kwésewe. ³Méókíséteki aíkwa'ná túwíkwara anóvowi túwíkwara'a íma agaimakáamba kwáyásana kwembó ánkaraín-kanaawe pukáin-kanaawe íma agaimakáamba kwáyáiyē. kwenáái mirán-áímbá íma kwáyáintavena Áánútu ááninkoraani'a umái ména mono-káwáánárí'a umái maí'mai'a íníyē.

⁴maanáímbá imáyáa oró. kentáá síkwá'náma Ááváramu anón-kwaasi úmbanivo kwemá Méókísétekimba namuro-kwáásítí óísampinkemba moórá-inkwima ámakaimba póta mindáyaveta séta Méókísétekima Ááváramumba

usáyaaitaraiye kwésune. ⁵ moóráwai Ááváramu aísavutantamba uráiwai áwí'la Árívái kwenándáraken-kwaasivinkemba évakarawai mono'-má'yáírá'á usásintinkaraiye. Áánútuna áamáámpinkemba moórá-amaanko séna Ísareri-kwaasiyono. kentí óísamba kwémayaampinkemba aasiyaasí siyáánkaira'a taaímbarempinkemba moórá-inkwima kentí kwaási Árívái-andaraken-kwaasi tíméro siráiyeye. ⁶ Méókísétekimo Árívái-andaraken-kwaasigomo uráinkakai séta Ááváramu kwembá moórá-inkwima ámakaimba áamáánko siráini'la uráiyeye súsinó. ánívo Méókíséteki íma Árívái-andaraken-kwaasigomivo Ááváramumo siyáánkai-inkwimo kwimakáimpinkemba moórá-inkwima úwoi maimaéna kawe'á umánkena Áánútumo Ááváramuntavena kawe'á umánkanaumnemo simáímo tarúmakaikwaimba kawe'á umánkaraiye. ⁷ anón-kwaasigo sáwíyan-kwaasigomba kawe'á umánkáimba mináímbá iséta póta Méókísétekima Ááváramumba usáyaaitaraiye kwésune. ⁸ Árívái-andaraken-kwaasi siyáánkai-inkwivinkemba moórá-inkwi kwémayaawai kwévuwon-kwaasin-ovo Méókíséteki siyáánkai-inkwivinkemba moórá-inkwima maráiwaintavena Áánútun-aaí aúvái-kwandaaivimba agaimaréna séna kwemá aúvamai úwoima má'yáiyeye kwésisana póna kwemá Árívái-andaraken-kwaasi usáyaaitaraiye. ⁹ imáyáa é'a sé'a Ááváramuma Méókísétekimba moórá-inkwi ámakonka'a Áríváigwara'a ámakaintenkaani'la éna kwemá moórá-inkwima kwémayaiwai ámakaintenkaani'la uráiyeye. ¹⁰ Ááváramu Méókísétekimba awánéna moórá-inkwima ámakonka'a Árívái íma paárurena aikwá'nágo arumpimbá máyonka'a uráintave'a mindáyave'a sé'a Áríváigwara'a Méókísétekimba ámakaintenkaani'la uráiyeye kwésune.

¹¹ naaóv'á Áánútu áamáamba simátímakonka'a Árívái-andaraken-kwaasi mono'-má'yái maésa póí tuvú'mái Áánútumba aménááontavena Áánútuma usásintinkena Éronimba aiva'-mónó-káwááná'á usásinankaraiye. Árívái-andaraken-kwaasiti mayáímó arupí kwéumatinkainkakai Áánútu íma moórágwara'a aiva'-mónó-káwááná'á usásinankaisino. íma Éroninkaan-kwaasin-ivo Méókísétekinkaan-kwaasi usásinankaraiye. ¹² Áánútu séna aúná-aiva'-mono-kawaana'a usásinankanae súmba póna ááéraan-amaamba mono'-má'yái-kwáásí Áánútuntavesa ísámai póí tuvú'mái kwéamen-amaamba ivátuvena aúná-amaamba simásimuwata ísaraumne. ¹³⁻¹⁴ mináímbá Ísóigo Ísu Káráísitintavena séna íma Árívái-andarakemban-ivo moórá-anda Yútaa-andarakemba paáruraiye. naaóv'á Mósesi mono'-má'yái-kwáásíyávéna sirónka'a íma Yútaa-andaraken-kwaasiyavena siráiyeye. íma Yútaa-andaraken-kwaasin-ovo Árívái-andaraken-kwaasi Áánútuntavesa imáyáa ésa póí tuvú'mái óntan-taareira'a agairáamba ísaraumne.

Ísu Méókísétekiraam-bono-kawaana'an-iyeye kwaasái.

¹⁵ mináínkóná ááimba maarán-iyeye. Áánútu aúná-amba agaráátinkena aúná-aiva'-mono-kawaana'a Méókísétekinkaan-kwaasi usásinankaraiye.

¹⁶ íma Áríváí-andarakemban-ivo asirayámpínkémbá maí'mai'a éna íma ánásaniwai aiva'-mónó-káwááná'í'a umái usásinankariye.

¹⁷ mindáyavena Áánútun-aaí aúváí-kwandaavimba agaimaréna séna moóráwai áwí'a Méókíséteki anóm-bono-kawaanako uráintemba emá mirám-báyái maimaé iyíníyone

Ísu Kárásitintavena siráíye. ¹⁸⁻¹⁹ ááéraan-amba Áríváí-andaraken-kwaasiti mono'-má'yáí'gó íma asiramái kwáyontavena íma túwa'naa umai arupí umátinkowana Áánútu ááéraan-amba ivátuwena moórá-amba kawer-ámbá agaráásinkowata áraire séta asiramái méta Áánútunopata kwégune.

²⁰⁻²¹ Áríváí-andarakemba mono'-má'yái-kwáásí usásintinkonka'a úwoi usásintinkesa íma aái simái tarúmakaambanivo Áánútu Ísu Kárásitimba aiva'-mónó-káwááná'á usásinankonka'a aái simái tarúmakaiye. mindáyavena agaimaréna séna

Ísóigo séna emá mono-káwáánákómó éma maí'mai'a íníyone séna mináímbá íma karániye

Áánútu kwenááninkontavena simái tarúmakaiye. ²² mináínkó ááéraan-ainkomba usáyaaítowana Áánútu simái tarúmaktontavena Ísu Kárásiti séna mináímbá árair-aimba kwaíkwai'a íníye siráíye.

²³ moórá-aimba ísáaro. ááéma mono'-má'yái-kwáásí sáwíva'a mésa pósa púwúntemba anondára'a ó'owima mimbáyái usá maimaé iráambanivo ²⁴ Ísu Kárásiti maí'mai'a éna íma puwíníwai aiva'-mónó-káwáánákóná mayái usá maimaé iyéna ²⁵ maí'mai'a éna kentááyávéna imáyáa éna Áánútumpa'a áísaá úmae kwéiyena póna kanaán-umai sáwí-imayaavinkenta kwéiyasinkaiye. Ísu Kárásitinka'a agevamáíya méta Áánúmpata kwégunda-kwaasiya sáwí-imayaavinkenta kwéiyasinkaiye.

²⁶ Ísu Kárásiti aiva'-mónó-káwáánákómá éna Áánútuntavena imáyáa éna sáwí-aimba kwempímbá íma kwáyáísana kaweré su'mai umái ména marapá'á sáwí-kwaasivimba máyonka'a íma sáwí'a uréna kwíyómpa'a asirayán-áyámpá'á uména mirán-áíva'-mónó-káwáánákómá ména kanaán-umai amápa-tantaa'a kwésuwa'naa-íye. ²⁷ kwaásimo sáwí'o kwéuntavesawe miwímó sáwí'o kwéuntavesawe Áríváí-andaraken-kwaasi aiva'-mónó-kwáásí póí tuvú'mái Áánútumba áma'mae iráambanivo Ísu Kárásiti sáwí'o íí-áímbá kwempímbá íma kwáyowana póna miwímó uráantemba íma póí tuvú'mái Áánútumba áma'mae iyéna kwaásimo sáwí'o ontávénawe séna mimbórá-táwai puwéna mimbáyái ánásaraiye. ²⁸ ámáán-aimpinkemba aiva'-mónó-kwáásí usásintinkowasa marará-kwáásí pósa sáwí'a uráambanivo minámáánkó ánaemba Áánútu simái tarúmarena séna mirá ónaumne séna kwenáánimba kasenkunákómbá usásinankowana aiva'-mónó-káwááná'í'a umái maí'mai'a kwéíye.

Ísuma kentáásí aiva'-mónó-káwááná'án-íye kwaasái.

8 ¹ súnda-ainkona ááimba maarán-íye. mirán-áíva'-mónó-káwáánákó kentáásí mono-káwáánákó kwíyómpa'a ména usáyaaítamaimo

kawáá uráiwai ayáánúrap'a asirayán-áyámpá'á mara'á máyáiyē.

²kwaásimo naambó kwéesamo Áánútuntavesa mindáúmpá'á imáyáa kwéombanivo kwíyómpa'a Ísóigo naan-úramba úmakowana Ísu Káráísiti mimpímbá Áánútuna aoka'-náúmpá'á uména aiva'-mónó-káwáánákóná mayáí kwémayaiye.

³marapá'-áivá'-mónó-kwáásí póí tuvuwésa toómbá maésa umáí Áánútumba aménááontavesa usásintinkaraavo Ísu Káráísiti kentáásí aiva'-mónó-káwáánákó moórá-yantaa'o Áánútumbo ámakaimba mindá puwéna kwenáúma ámakaiye. ⁴kwaásimo sáwí'o uráantavesa ámáánkomo siráintemba póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámém-bayai kwémayaan-kwaasi máyáambanivo Ísu Káráísiti marapá'ó ménaraankasi íma póí tuvú'máí Áánútumba amísino. ⁵kwíyómpa'o naan-úrambo úmakaiwaina amankó'naankaan-damba marapá'á kwáyáísasa mindáúmpá'á mono'-máí kwémayaawe. miráumai naaóv'á Mósesi aiva'-mónó'-námbá índayavena úwana Áánútu simámena séna Sáínai-omapa'a agarárankaunda-namba mirán-dámbá uwó súwana Mósesi kwíyómpa'o kwáyáin-dankona amankó'naankaan-damba úmakaiye. ⁶kwíyómpa'a Ísu mono'-máí kwémayaim-bayaigo marapá'ó mono'-máíkwéam kwémayaam-bayaigomba usáyaaitaraiye. Áánútu séna kawé'á umátinkanaumne simáí tarúmakain-aimba Ísu Káráísiti kwéagaraasinkaimba mináínkó ááémo simáímo tarúmakain-ainkomba usáyaaitaraiye. ⁷ááémo simáímo tarúmakain-ainkomo kwaásimo arupí umátínkarainkakai Áánútu íma aúná-aimba simáí tarúmakaisino.

⁸Áánútu kwená kwaási tuwánómbe sáwí'a uwaná mindáyavena áwáá'a séna maarán-áimbá súwana Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

Ísóigo séna moórá-kanaa tína'a aúná-aimba simáí tarúmare'a Ísareri-kwaasiye Yútaa-kwaasiye aúná-aimba simáí tarútinkanaumne. ⁹Ísípi-maravakemba miwí tíkwá'náma ayútinke'a tí'mae'a tiráundara'a aai simáí tarúmakeundanivo mináimbá kárówa'a sínaaemba umátimakaumne. aúná-aimba simáí tarúmare'a íma ááéraan-ainkaamban-ivo aúná-aimban-iyē Ísóigo séna ¹⁰moórá-ainkwarara'a séna moórá-kanaa tína'a Ísareri-kwaasiyave'a aúná-aimba simáí tarútinkaandara'a kesí ámáámbe tirumpiné imáyáavine timé'a miwítí Áánútu máyáanasa kesí kwaási-i'a umáí ménaaowe. ¹¹minkánáá tínasá miwítí kwaasiye ó'on-kwaasiye íma tááyesa Áánútunopa'a teró sénááowe. anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye amáparawai á'a tiráamba pósa íma ókwara'a tááyanaaowe. ¹²sirumbá umátinke'a sáwí-imayaa maitiyuwé'a misáwí-ímáyááyávé'a íma imáyáa úmae iyónaumne Ísóigo siráiyē agaimaréna siráiyē. ¹³Áánútu aúná-aimba simáí tarúmaranaumne siráimba póna aiva'ó simáímo tarúmakain-aimba ááéraan-aimba isaná

ááéraan-tantaa'a sáwíyanka'a kwéna ánásanimba póna ááéraan-aimbo éna sáwíyanka'a ánásaníye.

naaóv'á aiva'-mónó-káwáánákó purumakaná naaemá Áánútumba áma'mae iyúwana Ísu kwená naaemá ámakain-kwasai.

9 ¹naaóv'á Áánútu aiva'á simái tarúmakain-aimba kwáyompinkemba Áánútuna imáyáa mósá kwémaraan-aimba kwáyowasa Áánútuna imáyáa mósá kwémaraan-damba úmakaawe. ²ampaanta-námbá úmakesa moórá-ampaantama avumpimbá ítáakesa mósá arátukopatavesa Áánútuna aoka'-náúmparé sésa móruna arátukopatavesa kawer-úran-ayampare sésa mimpímbá oómbá kúra'mai marésa taarei úmakesa mintááréír'á Áánútuna péréti-tomba marésa ³mósá arátukon-daumpatavesa Áánútuna aoka'-náúmparé sésa ⁴mimpímbá kóri-ontandei úmakaan-taarei marésa mintááréír'á ásí-kwiyumba ún-kanama kwéagayesa kawer-ánáveumba úmaresa kóri-ontan-kwandaainei minánáveumba ánáan-kwimaresa mimpímbá kóri-ontandei úmakaan-aveumpimba naaóv'á kwíyómpakembo marap'ó kunkáin-tonko áwí'a máána-tomba minánáveumpimba ma'mái minkáwé-ánáveumpimba marésa naaóv'á Áánútu kwená mayáír'á Éronimba usásinankowana kwená tááúnkakemba áruma kwíkáin-taumba minánáveumpimba marésa naaóv'á Áánútumo Mósesimbo simámakain-amaambo siyáánkai-amaambo óntan-kwandaaira'o agaimakón-kwandaai kae-kwándáái minánáveumpimba marésa ⁵kae-tántáá'á ayóígwárá-tántáákái anón-kawe'a úmaresa sésa Áánútuna ááimba ó'oran-aainko póna sáma kaiyé kwésuwana mintántáákáígó ayóígoráámbá minánáveumba káátena Áánútumo miwítí sáwí-imayaamo maitiyúwáin-aveumba káátaraiye. mindáyave'a ívé'a íma ayáátáár-aimba agayáúmne.

⁶mirá úmakesa aasiyaasi-táwai mono'-má'yái-kwáásí mimbónó'-nánkómbá móruna arátukon-ayampa'a irésa mayái kwémayombanivo ⁷moórá-mora-ira'a moórá-tawai morá-tawai Áánútu aoka'-náúmpá'á aiva'-mónó-káwáánákó iréna póigona naaemá maimaéna iréna kwemó sáwí'ó untavenawe kwaásimo ímo táá'ó isésamo sáwí'ó untávénawe mirá-sáwí'ó kwéomba maitiyuwáníntavena mindááémá Áánútumba ámakaiye. ⁸mirá éna Áánútun-amanko maarán-umai kwéagaraasinkaiye. mono'-nánkómbó móruna arátukaapa'o kwáyomba Áánútuna aoka'-náúmpá'á kwenópa'a iyónááon-amba íma avora'á kwéraiye. ⁹mintántáá'á umásítai'a umái ívétaamo máyaunda-kwaasiya kwéagaraasinkaiye. Áánútuna imáyáa mósá makón-kwaasi póí tuvuwésa toómbá maimaésa umái Áánútumba ámakaambanivo miwí tirumpinkén-ímáyáá íma kasenkuí'a umátínkaraiye. ¹⁰miráumai minámpá'á toóné noné kwénesa nombá kwéveresa kwéomba túyavesawe sésa mirá kwéuwana Áánútu aúná-amba agaráátinkowana ááéraan-amba ánásaraiye.

¹¹ mirá uráambanivo Ísu Káráisiti aiva'-mónó-káwáánákó ívé'a kwáyáin-amba kawer-ámbá agaráásinkena mono'-má'yái kwémayain-daumpa'a mindámbá íma marapá'á kwaási úmakaan-damban-ivo usáyaaitarain-damba kasenku-námbán-íye. ¹² mimbórá-táwai Ísu Káráisiti Áánútuna aoka'-náúmpá'á kwíyómpa'a Áánútu máyopa'a iyúmba mono'-má'yái-kwáásígómó mémeona naaewé purumakan-áráákóná naaewé maimaénamo iráintemba íma mirá éna kwená naaemá maimaéna iyéna sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkenta siráínata aúnái'a umáíya maí'mai'a ónaundayavenaya mirán-umai pukáíye. ¹³ mémeona naaewé purumakankóná naaewé anááé-áráá'á purumakan-áráá'ó agaisukáampinken-kanaowe Áánútu aúranka'o sáwí'o uráan-kwaasi tinepimpá'á ayáútinkava'a kwéesa miwí túma kawe'á umátínkówana Áánútu tuwánéna séna kawe'án-íye siráíye. ¹⁴ mémeona naaenéíyé purumakankóná naaenéíyé mirá uráambanivo Ísu Káráisitina naaeómá usáyaaitaraiye. kwempímbá íma sáwí'-aimba kwáyáiwai Áánútun-amanko maí'mai'a kwéiwai kwesé máyáintavena kwená naaemá kumúwana kwenáúma Áánútumba ámakaiye. sáwí'o kwéowaina ááínko tátokaimpinkemba iyásinkainanaya kentáásirumpimba íma aai kwáyainata Áánútuna máyái mayánaundayavenaya kwená naaemá kumúwana kwenáúma Áánútumba ámakaiye.

¹⁵ mindáyavena ááéraan-aimba simái tarúmakonka'a sáwí'o uráampinkemba iyátinkaindayavena Ísu Káráisiti pukáíye. mindáyavena Ísu Káráisiti aúná-aimba simái tarúmakomba póna Áánútumo asiramáímo séna kawe'ó umátínkáandamo kwaíkwai'a íníye siráimba Áánútumo kwétaayain-kwaasi mayánááowe.

¹⁶⁻¹⁷ kwévuwesamo ombá kwaaró'á tumái tarúmaresa kwévuwowe. moóráwai puwíndayavena kwéena kwená náaindaamba mayánááon-aimba kwésivo úwoi máyaindara'a íma mayánááovo puwínasa árai'a púwiye sésa mayánááowe. ¹⁸ miráumai naaóv'á'á Áánútu aivar-áímbá simái tarúmakonka'a Mósesi póí tuvuwúwana puwúwana mimpóígóná naaemá kunkáintavena Áánútu simái tarúmakonka'a ¹⁹ aiva'á Mósesi amápa-kwaasivimba Áánútuna áamáamba amápa'a simátímatuwena purumakan-áráákóná naaevímbá non-úrumba atímakena méme-ayauma tamayóka'a úsúmarena mindááévímbá tu'mái Áánútun-aaí agaimái makáan-auvai-kwandaaira'a tuvimpín-úmarena kwaási tinepimpá'á mirá umásuwena ²⁰ séna maandááémá umásítai'a umái agaráátinkaumpo Áánútumo simáímo tarúmakain-aimba asirayán-áímbá kwáyáivo ísámai kawe'á oró séna ²¹ miráumai mindááémá Áánútuna imáyáa mósá kwémaron-danka'a tuvimpín-úmarena mindáúmpá'ó kwáyontantaaka'a mirá úmakaiye. ²² árai'a Áánútuna áamáánkona ááimpa'a naaeómá amápa-tantaa'a kawe'á umátínkáísana moóráwaiya'i. póíya'i. ímo púwísanamo kwená naaemó ímo kúmínkakai Áánútu sáwí-imayaa

íma maisiyúwáísino. naaemá kunkáimba póna Áánútu kentáásí sáwí-imayaaya kwémaisiyuwaintaawe.

Ísu sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavai pukáin-kwasai.

²³Áánútuna imáyáa mósá makáan-dane mindáúmpá'á kwáyon-tantaare maarámán-iyé. kwíyómpa'o kwáyáin-dane mindáúmpá'ó kwáyáin-tantaare miwá amankó'naankaan-damban-iyé. mintántáá'ó marapá'ó kwáyon-tantaaka'a póígona naaenéí kawe'á umátínkówana mindá kawe'á uráambanivo kwíyómpaken-tantaaka'a íma póígona naaenéín-ivo usáyaaítaraiwaina naaenéí kawe'á kwéumatinkaiye. ²⁴miráumai Ísu Káráísiti kwíyómpa'a iyéna Áánútu aúranka'a uména kentááyávénaya imáyáa éna Áánútumba kwéaisaa-iyé. úmakaan-damba naan-úrunkona amaankó'naankaan-damba ímanivo kwíyómpa'a uména kentááyávénaya imáyáa éna Áánútumba kwéaisaa-iyé. ²⁵moórá-mora-ira'a moórá-tawai Áánútuna aoka'-náúmpá'á aiva'-mónó-káwáánákó póígona naaemá maimaéna íyóiyó uráintemba Ísu Káráísiti íma mirá éna mimbórá-táwai kwená naaemá maimaéna móamakaiye. ²⁶Ísu Káráísitimo miráumaimo maimaé íyóiyó urénaraankasi kwíyóne marawé taróruonkakemba moórá-mora-ira'a moórá-tawai morá-tawai puwípuwí'a úmae íyísino. íma mirá éna ááéraan-kanaa sáwíyanka'a ánásonka'a marapá'á kuména sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavenaya mimbórá-táwai pukáiyé. ²⁷kentáásí kanaamó tínataamo puwónaundaya kesáámó máyaundawaina ááíntavenaya sísaá ínínataawe. ²⁸miráumai sáwívarawaiti sáwí-imayaa maitiyuwáníntavena mimbórá-táwai Ísu Káráísiti puwéna Áánútumba kwenáúma aména ókwara'a kuména íma sáwí-imayaa maitiyuwáíndayavena kumínívo kwéamu'maraan-kwaasimo kuntiráíndayavena kumíníye.

10 ¹Mósesimo siráin-amaankona aambá íma aan-úramban-ivo Ísu Káráísiti kawe'á kwéumatinkaiwaina aankóná amaankó'naankaan-amban-iyé. miráumai moórá-mora-ira'a mono'-má'yái-kwáásí póí tuvú'mái Áánútumba ámakaamba mirám-báyáígó Áánútumpa'a tiráan-kwaasi íma arupí umátínkaraiye. ²póímo tuvú'máímo Áánútumbo ámakaan-anko kawe'ó umátínkarainkakai Áánútuna imáyáa mósá makáawai miwívimbá sáwí-aimba íma kwáyowasa sáwí-yantaatavesa íma umbaí tésa íma úwoi póí tuvú'mái Áánútumba áma'mae iráasino. ³⁻⁴ánivo maará kwéowe. purumakankóná naaeówé mémeona naaeówé íma kanaán-umai sáwí-imayaa maitíyukaimba pósa moórá-mora-ira'a póí tuvú'mái Áánútumba ámakonka'a miwítí sáwí-mayaigotavesa imáyáa uráawe.

⁵miráumai Ísu Káráísiti marapá'á kumíndayavena kwéena Áánútuntavena séna

póímo tuvú'máímo embó ámakaane toómbó ámakaane íma embá arááíma kwétaivo kemá embá arááíma táíndai'a ónaundayavai

súma to'mayaa umásínkaraane. ⁶póimo agaisukáantavai íma aamoí kwéone. sáwí'o uráantavesamo póimo tuvú'máimo ámakaamba mindáyavai íma aamoí kwéone ⁷simásuwe'a sé'a enáái aúvái-kwandaaivimba kentávéna simái agaimaréna séna Áánútuwo kemá mé'a embá aráái táíndai'a umái ménaumne simái agaimakáintemba kwéune kwésune

Áánútuntavena Ísu siráiyé.

⁸aiva'á Ísu Káráísiti séna ámáambo siráinten-umai póima tuvú'mái ámakaamba toómbá maimái ámakaamba póima agaisukáamba sáwí'o uráantavesa póima tuvú'mái ámakaambanivo minámbá íma arááíma kwétaisa aamoí íma kwéone ⁹simásuwena séna Áánútuwo kemá mé'a embá aráái táíndai'a umái ménaumne siráiyé. mindáyavena Ísu Káráísiti póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámakaunda-anta ivátuwena aúná-amba Áánútumbo arááímo táínda-imayaamo kwaránaunda-anta agaráátínkaraiye. ¹⁰Ísu Káráísiti Áánútuna imáyáa kwaréna Áánútumba kwenáúma aména mimbórá-táwai pukáimba póna sáwí-imayaaya maisiyuwénaya Áánútunde'i'ia umásínkaraintaawe.

¹¹aasiyaasi-táwai mono'-máiyái-kwáásí usásimbai mimbórá-máiyái maésa póí tuvú'mái Áánútumba ámakaamba mimbáyáígo íma kanaán-umai sáwí-imayaa maitíyukaimbanivo ¹²Ísu Káráísiti mimbórá-táwai Áánútumba kwenáúma aména pukáiyé. sáwí'o uráantavenawe sáwí'o ónaundayavenayaawe puwéna mimbáyái ánásasuwena Áánútu ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á mara'á uména ¹³Áánútumo kwená namuro-kwáásímó tínkaminanamo kwemó usáyaaitanintavena amu'maréna umáyáiyé. ¹⁴miráumai Áánútumba kwenáúma ámakaimba pósa Áánútunde'i'ia kwéumatinkain-kwaasi kasenku'ía úmae iyónááowe.

¹⁵mináíntávéna Áánútun-amanko avora'á simásimuwana Áánútun-aaí aúvái-kwandaaivimba agaimaréna séna

¹⁶Ísóigo séna moórá-kanaa tína'a aúná-aimba
simái tarútinkaandara'a kesí ámáamba tirumpiné
imáyáavine timénaumne siráiyé.

¹⁷moórá-ainkwara'a séna

miwítí sáwí-imayaawe ámááne káráraamba íma mindáyave'a imáyáa
úmae iyónaumne siráiyé

agaimaréna siráiyé. ¹⁸Áánútu sáwí-imayaa maitiyuwéna íma imáyáa úmae íyísana póna sáwí'o uráantavesamo póimo tuvú'máimo Áánútumbo ámakaan-amba ánásaiye.

Áánútunopata íyóno siráin-kwasai.

¹⁹miráumai kesí kwaásiyono. Ísu Káráísiti puwúwana kwená naaemá kumúwana kentáásí aambá kwikáimba póta íma saátaveta éta Áánútuna aoka'-náúmpátá kwéiyune. ²⁰puwéna Áánútumba kwenáúma

ámakaintavena aúná-amba kwaikwai'a ínín-amba agaráásinkena Áánútuna aoka'-náúmpá'á mósá arátukon-ampaanta awásámai aambá kwi'mái Áánútunopata iyónaunda-amba agaráásinkaraimba mindáyavetaawe ²¹ kwemá anóm-bono'-mayai-kwaasigo Áánútuna kwaásira'a kárákwiraimba mindáyavetaawe ²² Áánútunopata iyóno. kentáási sáwí-imayaaya maisiyúwáísanaya kentáásirumpinta íma aai kwáyáísata kawe'-nóntá peréta kwenááigonta sirumpintá tátoreta Áánútuwe aráápamai asiramái méta Áánútunopata iyóno. ²³ Áánútun-aii árair-aimban-iyé séta póta asiramáíya tátoreta íya ivátuweta Áánútumo kawe'á umátinkanaumne siráintemba mirá ínimba póta kwenáái asiramáíya tátoreta amu'maréta méta miráyá onó. ²⁴ kesáá imáyáaya kwéeta moórá-morawai túwa'naa umai asirayáné imáyáawe timéta kawe'-máiyáíyá kwémaeta miráyá onó. ²⁵ Áánútuntaveta imáyáa éta torupamáí maí'mai'a úmae iyéta évakarawaimo torupamáímo maivár-íyúmbo ivátukaantemba kesáá íma mirá éta torupamáí maí'mai'a úmae iyéta moórá-morawaiya asiramátinkanaumne. Ísu Káráísitimo kumínímbe sáwíyan-kanaa kwáyáíntaveta moórá-morawaiya asiramátinketa miráyá onó.

²⁶ maísáaro. Áánútuna árair-aimba iséta tátoketa kentáási imáyáavinkembo kwembó sínaaembo umámetaamo sáwí'o úmaetaamo iyónanayaamo éna Áánútu sáwí-imayaaya maisiyuwáníntavena ó'on-amba íma kwáyáivo ²⁷ sáátaveta kwéonanamo Áánútumbo tínaaembo umámíyantavenamo sáwí-meyambo timínasa anón-iravimbo káúgonaaontaveta amu'maréta ménaumne. ²⁸ Mósesi timún-amaambo arááíraawai aavimbá usásintinkaresa kaumbo-káé-kwaasimo tuwánésamo sésamo árai'a mirá kwéowe sésamo ésa íma tirumbá umátinkaiyamba tínkamiyasa puwónááomba ²⁹ mindá umbai-yántáá'án-ivo Áánútu ááninkomba tínaaemba umámémbe mindá anón-umbai-yantaa'an-ivo Áánútu simái tarúmakonka'a Ísu Káráísitina naaemá kumúwasa sáwí'o umbá maitíyukaimba mindáyavesa sésa úwoisan-tantaa'an-iyé síyawai anómba sáwí-meyamba mayánááowe. Áánútun-amanko úwoimo súwa'naa iwáíntávésa simái sáwí'a umánkaraawai anómba sáwí-meyamba mayánááowe. ³⁰ maarán-áímbó siráimba mindá Áánútuma póna maará séna
anondá meéyámbá timénaunda mindá kendéimán-iyé. sáwí-
mayaiyave'a meéyámbá timénaumne
séna moórá-ainkwar'a séna

Ísóigo kwená kwaási tísaa umai iséna
taaínkaa'a umái-meyamba timíníye
siráíye. ³¹ Áánútu asirayánkwáráwái póna tíkena sáwí-meyambo timínímbe mindá anómba táátavesa ónááovo Áánútuntave'a imáyáa é'a torupamáí maí'mai'a úmae iyé'a moórá-morawai asiramátinkanaaowe.

³² ááéma Áánútu keinárawatavena sáma kamátinkonka'a umbai-yántáári'a umátinkowa'a íma ivátuwe'a asiramái méraavo mindáyave'a imáyáa oró. ³³ moórá-mora-tawai amáparawai túranka'a sáwí'a umátinkesa simái sáwí'a umátínkómbanivo asiramái mé'a moórá-mora-tawai kentí kwaásimo sáwí'o umátínkómba túwa'naa úmae iyúwasa keinárawakwara'a sáwí'o umátínkómba asiramái méraawe. ³⁴ Áánútuna kwaási-i'o unkákémbá keinárawapinkemba évakarawai ándáva'o mótínkómba tiruntávé'a umátínkówasa kentí náaindaambo tavíyáávi umbá íma imáyáa é'a sé'a usáyaaitarain-tantaa'a kwíyómpa'a kwáyáimba póta maí'maita ónaumne suwaná tirunkó kawe'á uráiyé.

³⁵ mirá uráavo Áánútuntave'a asiramái mé'a kawe'-mékámá kwémayaawe. ³⁶ Áánútuna imáyáavinkení'a é'a kwemó mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'o mayánááontave'a asiramái maí'mai'a úmae iyíyana íma tívón-kaíno. ³⁷ mindáyavena Ísu Káráisitimo kumínímba amu'maréna ména Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna

sáwíyan-kanaa kwáyáimba póna
tíníwai íma úwoi ména tíníye.

agaimaréna siráiyé. moóráva'a agaimaréna séna

³⁸ kesí kwaásigo arupí umái máyáiwai kesé
aráápamái máyáimba póna inkaisénamo siyuwénamo
kówína'o é'a íma aamoí umánkanaumne siráiyé

agaimaréna siráiyé.

³⁹ mináímbá siráimbanivo kesáámá inkaisésamo auwésamo kówésamo ánasanaaon-kwaasiraanta íya éta Áánútun-aaiyaveta áraire séta kwenká'á agevamáíya méta kawe'á umáíya maí'maita ónaumne.

Áánútun-aaiyavai áraire sésa kwenká'á agevamái máyáan-ankona kwaasái.

11 ¹ Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyáan-amba maarán-ámbán-íye. Áánútu to'mayaa uráin-tantaataveta séta árai-tantaa'an-íye séta amu'maréta méta súrandeiyaaamo ímo awánaraunda-yantaataveta séta árai'a kwáyáíye kwésune. ² kentáá síkwá'náma Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái asiramái máyóntavena Áánútu séna kawe'án-owe siráiyé.

³ naaóv'á Áánútu séna kwíyómba maramá paáruwo súwana paáruwata mináíntávéta áraire kwéseta kwéisaumne. ímo awánáunda-yantaapinken-tantaa'nei awánáunda-yantaa'a Áánútu taróruríye.

⁴ naaóv'á moóráwai áwí'a Épeo Áánútun-aaiyavena áraire séna pói tuvú'mái agaimái Áánútumba ámakowana awaaó áwí'a Kááini kwemá toómbá áká'mai Áánútumba amúwana Épeo Áánútumo sirónteni'o úntavena Kááinimo ámakowaimba usáyaaitaríye. Épeo Áánútun-

aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyontavena Áánútu ámakon-tantaa'a awánéna kawé'án-iyé séna kwembá awánéna arupí umái máyaandawai óne siráiyé. naaóv'á'á Épeo pukówasa kwentávésa sésa Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyon-kwaasiman-iyé kwésewata ísámaeta kwéiyumne.

⁵naaóv'á'á moóráwai áwí'a Ínóki Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyontavena Áánútu púwivo séna kunái'maena kwíyómpa'a móankarowasa avakáá uwááesa túwómbanivo Áánútumo áfkomba íma awánaraawe. Ínókimba Áánútumo ímo kunáifkonka'a marapá'ó máyonka'a moóráwai Ínókin-ai aúvái-kwandaaivimba agaimaréna séna Áánútuma aamoí ínkwáe-i'a úmae iráiyé agaimaréna siráin-aintaveta séta Ínóki Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái méraiye kwésune. ⁶Áánútunopa'o kwétewai Áánútu ména kwembó avakáá ónááon-kwaasi kawé'á umátínkáin-aintavesa aiva'á sésa árair-aimban-iyé sésa kwenópa'a kwétewe. ímo árair-aimban-iyemo sésamo ésa íma kwenópa'a ténááowe. miráumai Áánútun-aaiyavesamo ímo áraire sésamo kwenká'ó ímo agevamáímo máyáawai Áánútu íma aamoí umátinkaniye.

⁷naaóv'á'á Áánútu Nówaamba naaémbo nonkó tuwaaténa kwaási tínkaminiye-aimba simámuwana iséna séna áraire séna non-avóvomayaapa'o kwínín-damba úmarena kwená aarai-iyámpóiyé kwenanáávú'maare umáyówana nonkó miwí íma nawíkaraiye. Nówaa Áánútun-aaiyavena áraire súntavena Áánútu Nówantavena séna arupí umái máyaane súwana Áánútumo marapá-kwáásímó sáwí-meyambo tímínín-aimba iséna simátímakaiye.

⁸naaóv'á'á Áánútu Ááváramuntavena séna ená maramá tuwé aménaunda-marava'a kwaaó súwana áraire séna kwená maramá tuwéna ímo awánarom-barava'a Áánútumo amúpa'a kuréna ⁹Áánútumo aménaumne siróm-barava'a koména mináíntávéna áraire séna ó'om-baravaken-kwaasigoraamba kwááyu-namba úmarena méraiye. mimbárá Ááváramuntavenamo siróntemba ááninko Áísákaante anówainko Yákóponteyavenagwara'a tíménaumne siróm-barava'a Ááváramu-iyaise mésaya kwááyu-namba úmaresaya méraawe. ¹⁰Ááváramu miráumai ména moórá-naopatavena imáyáa éna Áánútumo kwíyómpa'o to'mayaa úmakain-daopa'a asirayán-ávómbá kwaíkwai'a ínín-daopatavena imáyáa éna amu'maréna méraiye.

¹¹Ááváramu awainínkó áwí'a Séraa Áánútun-aaiyavena áraire siráiyé. Áánútu simáména séna iyámpói ankáníyone súwana árai'a kwemó sintení'a owáímán-iyé séna iyámpóímo ankánaunda-kanaa ánásaraiye séna íma imáyáa éna asirayámbá maéna amú'a kauréna iyámpói ánkaraíye. ¹²miráumai Ááváramu iyámpói ankómba anónu'mai kómpinkemba sáwíva-kwaasi aísavutantamba ónááowaiyavena

kwíyómpa'o o'ó sáwíva'o kwáísanamo nompá'ó nonáámááímo sáwíva'o kwáyáintemba mirán-kwáásí uwasá íma kanaán-umai táámparaawe.

¹³ maanáúváiívimbó túwí'o agaimakáunda-kwaasi Áánútun-aaiyavesa áraire símae kwéiyesa kwenká'á agevamái maivá kwéiyesa pukáawe. Áánútu asiramái séna mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'a íma máyómba némpa'a kwáyowasa úwoi aaí isésa aamoí ésa séna marapátáámó máyaundaya ó'om-baravaken-kwaasiraamba umáíya sáwíyanka'a ménaumne símae kwéiyesa pukáawe. ¹⁴ mirán-áímbó kwésen-kwaasi miwítí mara-úrapa'a imáyáa kwéuwata ísaraumne. ¹⁵ miwímó tukóm-barayavesamo imáyáamo urésaraai koyauweránááon-amba kwáyomba pósa awánaraasino. ¹⁶ íma mirá ésa kwíyómpa'o usáyaaítarain-ayampa'a imáyáa uráawe. mindáyavena Áánútu aamoí éna séna kesí kwaásíman-owe séna póna miwítí maru'á to'mayaa uráíye.

¹⁷⁻¹⁸ Áánútu Ááváramuntavena asiramái séna enááninko Áísákaampinkemba enáisaavutantambo ónááowai paáronaowe siréna naaémbo moórá-aimba áísaa umai isánáe séna enáánimba Áísákaamba tuvú-simiyo súwana Ááváramu séna Áánútu simásimena séna enááninko Áísákaampinkemba enáisaavutantamba ónááowe siráimba árai'a miráumai paárumasinkaniye séna Áísákaa mimbórá-íyámpóí úwana íma tátorena áí'maena tuvuwíndayavena kwéena ¹⁹ imáyáa éna séna Áánútu kanaán-umai puwíndavinkemba usásinankaniye séna tuvuwíndayavena úwana Áánútu séna étuwaaó súwana ivátuwena ááninkomba inkamúwana puwóntenkaani'a kwéumpinkemba áílkaiye.

²⁰ Áísákaa Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútumo naaémbo paárinin-tantaatavenamo sirón-aintavena ááninkai Yákóponte Ísonte kwaaró'á tumátínkaraiye. ²¹ naaémbo Yákópo anónu'mai kéné puwíndayavena kwéena tááúnka'a tátorena kivaena Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Áánútuna imáyáa mósá maréna naaémbo paárinin-tantaatavenamo sirón-aintavena Yósépi ááninkai kwaaró'á tumátínkaraiye. ²² naaémbo Yósépi anónu'mai kéné puwíndayavena kwéena Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena simátimena séna Áánútu kentáásí kwaási Ísareri-kwaasi Ísípi-maravakemba ayú'mai tí'maena kentáásí maravá'á mótinkaindara'a kesiyáántámba maimaésa máútaaro Yósépi siráíye.

²³ naaémbo Mósesi anóvowi kwembá ánkaresarai awánésarai kawer-íyámpóimán-íye sésarai Áánútun-aaiyavesarai áraire sésarai kwenká'á agevamái máyóyantavesarai Ísípi-maravaken-anon-kwaasigo iyámpóiyomba tínkantuwaaromo sirón-aintavesarai íma táátavai uyambá mináímbá karésarai Mósesimba aúpá'á ánkarojana kaumbo-kwíyómbá ánasowana minánón-kwáásígó ayáámúnko áí'maena kwená naaúmpa'a móankarowana ²⁴ naaémbo Mósesi anón-úwasa awánésa sésa Ísípiwaken-anon-kwaasigo ayáámúnko ááninkoman-íye kwésuwana Mósesi

Áánútun-aaiyavena áraire séna kwenká'á agevamái máyontavena mirámó sun-áimbá ánaaemba umátimena séna kemá íma kwenáánimba úne siráíye. ²⁵ Ísípiwakén-kwaasi sáwívar-oisamba marésa sáwí'o kwéontavesa aamoí kwéumba Mósesi ááémo ánásanin-tantaatavena íma arááíma kwétowana séna umbai-yántáá'ó siménááombo éna kanaán-íye séna Áánútuna kwaási kwená kwaási póna máyón-ayampa'a koména ²⁶ imáyáa éna séna Áánútu kentááyávéna tiráníwaine séna usásinankaraiwaina mayái mayánaunda póna umbai-yántáá'ó kempá'ó tínimba minánkó Ísípi-kwaasiti sáwívar-oisamba mayánaunda-ankomba usáyaaítaraiye séna Áánútuma kawé'-méyámbá simíníye-imayaa éna mirá uráíye.

²⁷ naaémba Mósesi Ísípi-marava'a tuwé'a kónaumne sirónka'a anón-kwaasi áwáá'a áúwana Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena kwenáároi íma inkaiséna úwoi kówéna Áánútumba íma túrandei awánarowaimba imáyáavinkemba awánarontavena úwoi kóuraiye. ²⁸ naaémba Ísípi'a Áánútuna kwayó'nákó kwíyómpakewai moórá-mora-naumpimpakemba aivar-íyámpói tínkamindayavena kwéuwana Mósesi Áánútun-aaiyavena áraire siróntavena Ísareri-kwaasiti aivar-íyámpói íma tínkaminkwae séna Ísareri-kwaasiyavena póí tuvuké'a ááto-taira'a naamá pé'mare'a mimpói kemá naaró súwasa mirá uráawe. mindáyavesa áwí'a tésa páásowa-tanone siráamba mindá tíyótaasa-tanone siráawe.

²⁹ naaémba Ísípi-marava'a Ísareri-kwaasi tuwésa tésa anón-donko áwí'a naae-nóné supa'á tésa Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena mindónkó tuwínkaa'a úwasa nonáámááíravamba táatowasa Ísípiwakén-kwaasi kwa'maésa tésa mindómpímbá tuwaná mindónkó kunátawisena minkwáásí tínkantasaraiye.

³⁰ naaémba Ísareri-kwaasi sésa Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuweta mimbárává'á koménae sésa kumbá Áánútu mirán-oro sirómba áraire siróntavesa mindáó'a óntandeimo í'ó úmakopa'a kókuyauku uwááesa tóyo eémesa ava'moraéra'a mirá ésa avakaetégomba komirá uwaná kweyáárika'a miní'á tawísímaena marapá'á kumúwasa Yéríko-kwaasi tínkantuwesa koméraawe. ³¹ Ísareri-kwaasi Yéríko-naopa'a íma kurónka'a kae'nárai ti'márówasarai mindáópa'a kotivúntamai awánayae sésarai kuyambá moórá-ininko áwí'a Áré'api eénánká'á nááún-ininkona naaúmpa'a kuyaná Áánútun-aaiyavena áraire séna minkáé'nárai aúpá'á tiyuwówasarai tirááíye. Ísareri-kwaasi Yéríko-naopaken-kwaasi kotínkantuwe'a koménae sésa kurónka'a Yéríko-kwaasi Áánútun-aaiyavesa íma áraire sirówai tínkamesa Áré'api Áánútun-aaiyavena áraire sirón-inimba íma inkánkaawe.

³² amáparawai tááimo agáyáanda ayáátáár-aimba imbá pó'a amáparawai táái íma agayánaumne. miwí túwí'a Kítíyono úwana Péréke úwana Sámúsoni úwana Yépetu úwana Tévíti úwana Sámúwéri úwasa Áánútun-ai simátímakowaiye miráumai-kwaasi ésa ³³ Áánútun-

aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavesa pósa miwívínkémbá évakarawai namuro-kwáásí usáyaaitesa arupí umái miwítí kwaásira'a kárakwiyesa Áánútumo asiramáímo séna mirámó ónaumnemo siróntemba umái máyówana Áánútu aváár-íyán-tóika'a awáá urówana íma vówasa mésa ³⁴miwívínkémbá évakarawai anóni'a pisíntukowasa miwítí namuro-kwáásí tínkamonaé suwaná Áánútu tíyótinkowasa kawé'á umái mésa íma asiramái máyówana Áánútu asiramátinkowasa mésa miwítí namuro-kwáásí tínkantuwesa méraawe. ³⁵évakar-inimba Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena miwí tímááraamo pukómpinkemba Áánútu usásintinkaraiye.

namuro-kwáásí évakarawai tátoresá sésa Áánútumbo tínaembo umámíyataamo éta íya tínkameta étinkanaumpo Áánútumbo tínaembo ímo umámíyataamo éta tínkamonaumne suwasá Áánútumba íma sínaemba umámenaumne sésa imáyáa ésa púwónana Áánútu síwa'naa ínata kwíyómpata maí'maita ónaumne suwasá tí'a úni'a umátínkówasa pukáawe. ³⁶Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavesa miwítí namuro-kwáásí évakarawaiyavesa tuwíráái sésa tínkambae kwéiyesa évaka'a tíyayaanka'a asááumai tí'maesa ándáva'a mágwétiyuwesa ³⁷évakarawai óntandei tínkamuwasa púwúwasa évaka'a maánkáára'nei taasa'naasá kwéumasuwesa évaka'a taánasatanei túvimba aira'naará kwéuwasa kwévuwuwasa évakarawai íma kawer-únánkwátói urésa sipisípi-ayau-unankwatoí uwasá évaka'a méme-ayau-unankwatoí urésa íma kawé'-náúmpímpá'á kwégwaesa úwoivimpa'a kogwáísagwai ésa íma toómbá makówasa sáwí'a umátinkesa umbai-yántáárí'a umátinkesa ³⁸kawe-kwáásí-í'a umái máyóntavesa tí'mátuwowasa kówésa kwaásimo ímo máyópa'a kwénaaesa omápa'a mésa maipíné muri-ávíné kwaésa miráumai mésa kawé-kwáásímá pósa sáwí'o umátínkówaivimba íma máúmba keyáára'a maémáéwe.

³⁹mirán-kwáásí Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyóntavena Áánútu séna kawé'án-owe siráivo marapá'á máyónka'a Áánútumo mirá umátinkanaumnemo siráin-tantaa'a íma awánowana ⁴⁰Áánútu miwíyávéna amu'maráaro séna naaembo keséyaamo ménaaon-kwaasiyavena imáyáa éna kawer-ámbá kentááwé miwíyé kasenkuí'a umásinkanin-anta kwisínkaraiye. mindáyavesa marapá'ó máyónka'a íma awánaraawe.

Áánútu kentáásivowai-i'a kwéin-kwasai.

12 ¹miwí miráumai máyómbanivo kesáá maaráyá ónaumne. miwí Áánútun-aaiyavesa áraire siráawai torupamáímo máyómpimbo kesáá avumpinkáántá máyaunasaraanta Áánútun-aaiyavesa áraire sésa kwenká'á agevamái máyón-amba kwéagaraasinkaawata mindáyaveta umbai-yántáál'á ivátuweta kentáámó sáwí-imayaaomo tátokaimba

ivátuweta kwaásimo isaaisésaraambo kwégwesaraambo mimbórá-ímáyáámó kwégwaraantemba Áánútumo agaráásínkarain-ampata íma sívón-káínata asiramáíya kónaumne. ²kwaásimo isaaisésaraambo kwégwesaraambo ayááiv'ó kwáyáim-beyantavesamo imáyáamo ontembá Ísuntavetaawe su'mai imáyáaya onó. Ísu imáyáaya símakaisata Áánútun-aaiyaveta áraireya kwésunanaya imáyáaya kwésimimba póta Áánútuweya aráápamai maí'maita úmaeta iyónaundayaawe. Ísu naaémbo arunkó aamoí ínín-imayaa éna póna taaira'ó puwíníntavena íma a'áo séna taaira'ó púwón-antavesamo tigaeyávésa kwéomba íma imáyáa éna póna Áánútu kawáá uráiwai ayáánúrapa'a asirayán-áyámp'á mara'á máyáíye.

³Ísuntave'a imáyáa oró. marap'ó máyonka'o sáwí-kwaasi sáwí'o umánkáva'o iyúwanamo asiramáímo maimaénamo iráimba imáyáa é'a íma tívón-káína'a íma ivátuwe'a asiramái máéro. ⁴sáwí-yantaatave'a kárákwimae'a kwéíye'a asiramái máyáampinkemba íma tínkamowa'a pukáawe. ⁵⁻⁶Áánútu asiramátinkanintavena séna kesiyáámúmbaare kesáánimbaare ísáaro súwana agaimaréna siráin-aimba imáyáa oró. maarán-áimbá séna

Ísóigo arumbá tímakaiwai arupí kwéumatinkena kesáánimba owémó kwésiwaiyavena kesáái isáígwáe séna kwétinkamiye. mindáyavai kesááninkoo Ísóigo arupí umánkáimba íma úwoisan-tantaa'an iyé-ímáyáá éma sáwí'o uráanda asiramái simámakaimba enarunkó íma sáwí'a íno

agaimaréna siráíye. ⁷umbai-yántáá'ó kentópa'o kwétimba Áánútu kawe'á kwéumatinkena kwená iyámpói owaná póna mirá kwéumatinkaiye. amápar-iyampoi kawe'á onááontavesa miwí tinóvowi arupí kwéumatinkaawe.

⁸Áánútu amápa'a kwená iyámpói umbai-yántáá'ó kwáyáiwai Áánútuna iyámpóin-ovo umbai-yántáá'ó ímo kwáyáiwai ó'owiti iyámpóin-owe. ⁹moórá-ainkwarala súnda ísáaro. marapákén-késívóisaiya arupí umásínkaraawata miwí táái iséta miráumai kwíyómpaken-kentaasivo áái iséta kawe'á umái méta minánón-áimbá miráyá onó. ¹⁰sáwíyan-kanaa marapákén-késívóisaiya miwítí imáyáavinkemba arupí umásínkáantaanivo Áánútu kawe'á umátinkanae séna kaweré su'maiya umáíya ménaundayavenaya kwemó kawe'ó umáímo máyáintemba miráyá ónaundayavenaya arupíya kwéumasinkaiye. ¹¹arupí kwéumasinkaindarata sirunkó umbai kwétainata íya aamoí éta naaémba minúbái-yántáákó kawe'á umásinkaindarata minúbái-yántáákóná anondá paru umái kawe'á umái ménaumne.

mirám-baaran-oro siráin-kwasai.

¹²miráumai kárákwíye'a tiyáántán-kwimai mé'a ¹³arupí-amba imáyáa umái kwaráaro. keinárawapinkemba évakarawai tuwánésa sáwí-amba kwaráavo sé'a kawe'á umái mé'a arupí-amba kwaráaro.

¹⁴tiyáántán-kwimai amáparawaiye paru umái máéro. ímo kaweré su'mai umáimo máyáawai Ísóigomba íma awánanaaovo kaweré su'mai umái máéro. ¹⁵keinárawapinkemba évakarawai Áánútu úwoi kwétuwa'naa-iwaimba auwáúnavo sé'a kárákwiyoro. keinárawapinkemba évakarawai tirunkó sáwí'a índarakemba misáwí-ímáyááo amápa-kwaasivimba kóyáwé iváínivo kárákwiyoro. ¹⁶sáwí-yantaatave'a tirááiyave'a ováínivo kárákwiyoro. naaóv'á moórawai áwí'a Íso Áánútuntavena íma imáyáa éna sáwí'o uráintemba keinárawapinkemba évakarawai mirá ováínivo kárákwiyoro. kwemá Áánútuntavena íma imáyáa kwéuwaimba moórá-tawai áái kwéankowana ávákontavena séna ená toómbá nasímínana mintónkóná anondá emá aivar-iyámpói aúrénana kenkáisivowa kawe-kwááró'á tumánkaniye séna ¹⁷ména naaémba moórá-imayaa éna kesivo kawe-kwááró'á tumásinkainkwaé séna anón-ivi'a tówana avowámá ávákomba kawe-kwááró'á tumánkena póna kwembá íma tumánkowana ááémo sáwí'o uráin-tantaako avowámá kawe-kwááró'á tumánkanin-amba ítáraiye. keinárawapinkemba évakarawai mirá-sáwí'á ováínivo kárákwiyoro.

¹⁸naaóv'á Ísareri-kwaasi Sáínai-omar-andampa'a komáyówana anón-irama kwégena tinepái kwégowasa uwaná anómba túnkuwana anón-unda torówana ¹⁹⁻²⁰uwíremba anónka'a aú'mai iyúwana aaigówé su'mai séna kwaásiye póíye maanómáká'ó tíya'o é'a óntandei tínkamiyasa puwónááowe súwasa mináimbó ísón-kwaasi táátavesa ésa sésa ókwara'a moórá-aimba íma sínata isánáe sésa táátavesa ésa ²¹awánon-tantaa'a anómba táátavesa uwaná Mósesi séna sááte kéna siyántámbá taráíye siráíye. naaóv'á Ísareri-kwaasi mirán-tántáá'á koawánaraavo keinárawa'a mirán-tántáá'á íma kogwéawanaawe.

²²íma mirá é'a Áánútunopa'o tiráamba maaráání'a kwéowe. moórá-omako áwí'a Sáíyono-omapa'a té'a Áánútu asirayánkwáráwáíná naaópa'a té'a kwíyómpa'a aúna-nao'a Yérúsaremu-naokaan-daopa'a té'a kwíyómpaken-kwayo'narawa'o sáwíva'o torupamáímo mésamo Áánútu áwí'o mósá marésamo aamoí kwéopa'a té'a ²³aiva'ó Áánútunopa'o tésamo kwená kwaási-í'a umái máyáapa'a tiráawe. kwíyómpa'a aúvávimba miwí túwí'a agaimakáíye. Áánútu amáparawai miwímó máyáawaina ááintavena tísaa ínívainopa'a té'a marapá'ó arupí umáímo máyówanamo Áánútumo kasenkuí'o umátínkaraiwai kwíyómpa'a miwí timantómbó máyáapa'a té'a ²⁴Ísunopa'a Áánútu aúna-aimbo simáímo tarúmakaimba kwéagaraasinkaiwainopa'a tiráawe. naaóv'á Kááini ávákomba Épeomba tuvuwúwana puwúwana kwená naaemá kumúwana mindáyavena anondá sáwí-meyamba amínkwáe siráimbanivo Ísuna naaemó kunkáimba kwaási kawé'á kwéumatinkaimba kwenópa'a tiráawe.

²⁵Áánútu keinárawatavenamo aaimó sínda-aimba íma araaísé'a kárákwiyoro. naaóv'á Mósesi marapá'á ména Áánútun-aaí simátimuwasa

arááiraawai sáwí-meyamba mairáawe. miráumaimo kwíyómpakewaimo simátiminda-aintaamo araisénááowai árai'a sáwí-meyamba mayánááovo kárákwiyoro. ²⁶naaóvá'á Áánútu Sáinai-omapinkemba aai súwana anóm-barima taráimbanivo ívé'a asiramái séna moórá-kanaa tínimba ókwara'a anóm-barima taaó senaná kwíyónkowe maraówé anóm-barima táníye siráíye. ²⁷ókwara'a anóm-barima taaó sénaumnemo siráin-ainkona ááimba maarán-íye. marímo tánín-tantaa'a naaóvá'ó tarórurain-tantaa'a póna ánásanivo maríma ímo kanaán-umai táinda-yantaa'a kwaíkwai'a íníye.

²⁸miráumai marímo tánimba Áánútu kentáará'á kárákwiraimba póna íya siyuwánimba póta sirunkó kawe'á ínata aamoí éta kwentávéta éta kwenáwí'a mósá maréta kwená imáyáa mósá máraandayavenaya aamoí íníye. ²⁹kankambó aú'maimo iravímbó agaisúwáantemba Áánútu mirá ínata póta kwená imáyáa mósá maréta ménaumne.

Áánútu aamoí ínkwáe-i'a oro siráin-kwasai.

13 ¹Ísu Káráísitiye tarúmai máyáawai Áánútuna akúní'a umái máyáamba pó'a moórá-morawaivimba kentirumbá kwétimé'a íma ivátuwaaro. ²namu-kwaasímó tíya'o é'a toómbá naambá kwétimé'a íma ivá'á tiyúwáaro. évakarawaimo mirámó uráamba íma marapá-kwáási kawe'á umátínkaraavo kwíyómpaken-kwayo'narawa'a mirá umátínkaraavo íma kwíyómpakewai owé-ímáyáá uráavo marapákén-kwáási owé-ímáyáá uráawe. mindáyave'a namu-kwaasí túwa'naa oro. ³Áánútuna kwaásivinkemba kwená kwaási onkákémbá évakarawai tí'maesa ándáva'a mótnkáamba miwísé ándáraamba umái maémáyáambanivo mindáyave'a imáyáa é'a túwa'naa oro. umbai-yántáá'á miwívímbá kwáyáin-kwaasi keinárawapinkwara'a miráumai umbai-yántáákkáámbá kwáyáiwain-ovo imáyáa é'a túwa'naa oro.

⁴aaraimó kwaaimó máyáawasa kwaaimó aaraimó máyáawasa kwéon-amba kawer-ámbán-ivo aarai íma sáwí-anka'a nááówasa kwaai íma sáwí-anka'a nááówasa miráumai máyáavo aarai-úmóyáné kwaai-úmóyáné íma oró. mirámó íyanamo éna Áánútu sáwí-meyamba timíníye.

⁵⁻⁶Áánútu séna

íma tiyuwé'a túwa'naa ónaumne

mináímbá siráintaveta asiramái méta séta

Ísóigo kwésuwa'naa-imba pó'a kwaásimo

sáwí'o umásinkaiyamba íma sáá'a káníye

séna Áánútun-ai aúváivimba agaimaréna siráimba pó'a óntantave'a íma anón-imayaa é'a mirán-tántáákó kembá tátoraina'a sáwí'a iíyáwáinivo makáan-tantaatave'a sé'a mindá kanaán-íye seró.

⁷ááema kentí anón-kwaasi Áánútun-ai simátímakaawaiyave'a imáyáa oró. miwímó máyón-aaine pukáan-aaine imáyáa é'a Áánútuwemo

aráápamaimo maémaéntemba mirá oró. ⁸Ísu Káráísiti naaóv'á'ó uráintene minká'ó mirá uráintene ívékwara'a mirá kwéintene naaénkwara'a mirámó íníntene. mindáyave'a ⁹toómbá aambá áúmbakaan-amba kwaránááomba íma túwa'naa ínívo Áánútu úwoi súwa'naa umáíya kwéasiramásinkaivo ó'on-o'om-bonor-aimba kampa'-mónór-áimbá isé'a kwáráavainivo kárákwiyoro.

¹⁰Ísu Káráísitimo puwénamo kwenáúmo Áánútumbo ámakaintavenaya kwésuwa'naa-imbanivo mono-náúmpá'ó mono'-má'yái-kwáásímó póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámén-kwaasi íma kanaán-umai kwétuwa'naa-íye. ¹¹aiva'-mónó-káwáánákó kwaási sáwí'o uráantavena póí tuvukéna naaemá umaéna Áánútuna aoka'-náúmpá'á íréna mindááémá tuvimpín-úmáráísasa mimpóí mindáókona aaumépa'a íma nésa agaisukáawe.

¹²miráumai Ísu Káráísiti kentááyávéna imáyáa éna sáwí-imayaa maitiyuwánaumne séna íma a'áo súwasa áí'maesa mindáókona aaumépa'a móankaresa tuvúwúwana puwúwana kwená naaemá kunkáíye. mirámó uráimba póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámén-kwaasi íma kanaán-umai kwétuwa'naa-ivo kentáá kwésuwa'naa-íye. ¹³Ísumba áí'maesa mindáókona aaumépa'a móankaresa tuvúwúwana pukáimba miráumai mono'-náúmpá'ó póimo tuvú'máímo Áánútumbo ámén-amba tuwáúnasaya kwembó simáímo sáwí'o umánkaraantemba kentáágwárá'á simái sáwí'a umásínkáamba póta íya kwentá auwánaumne. ¹⁴marapá'ó kwaíkwai'o ínín-dao'a íma kwáyáintaveta kwíyómpa'o maí'maitaamo ónaunda-naopata imáyáaya éta póta íya kwentá auwánaumne.

¹⁵Áánútumbo póimo ámentemba Ísu Káráísiti kentááyávénawe séna pukáintaveta Áánútuna kwaási úne súndawaiya aamoí umánkámae kwéiyeta kwenáwí'a mósá maréta íya túwáano. ¹⁶kawe'á umátinketa túwa'naa eta íyaamo túwáandayavena Áánútu aamoí íníye.

¹⁷kentí anón-kwaasi táái isé'a kwésentemba mirán-oro. keinárawaka'a kawe'á umái kárákwimae kwéiyesa naaémba Áánútumba mimbáyáiyávé'a simámenaaowe. miwí tááimo ísámaimo kawe'ó íyasamo ésa aamoí íya'a mindáyave'a kawe'á umái ménaaowe. miwí tááimo ímo ísámaimo kawe'ó íyasamo ésa miwítí mayái umbái táína'a mindáyave'a íma kawe'á umái ménaaowe.

¹⁸imáyáa éta kentáásirumpinta íma aai kwáyáísata amápa-tantaataveta arupíya ónáeya kwésumpo kentááyávé'a Áánútumpa'a námúnaa símae íyóro. ¹⁹asiramái simátime'a sé'a ókwara'a kentópa'a sáwíyanka'a kónaunda-amba Áánútu paárinintave'a námúnaa seró súne.

námúnaa siráin-kwasai.

²⁰Áánútu paru kwéumatinkaiwaina ááinko éna Ísóigo Ísu pukáimpinkemba usásinankarowana puwúwanamo kwená naaemó kunkáintavena póna simái tarúmakin-aimba kwaíkwai'a ínana

sipisípira'o kárákwiraiwaimo intembá Ísóigo Ísu kentáará'á kwégarakwiyiye. ²¹ Áánútuna imáyáavinkeni'a ónááontavena Áánútu asirayámbá timíníntave'a námúnaa kwésune. Áánútu kentáásirumpinta mayái kwémayaimba Ísu Káráísitina asirayándéi kwembó arááimo taim-báyái Áánútu mayáníntave'a námúnaa kwésune. Ísu Káráísiti áwí'a aasiyaasí anómba kwaikwai'a kwéimba áráir-aimba intávé'a námúnaa kwésune.

²² kesí kwaásiyono. asiramái simátine'a sé'a asiramátinkanaundayave'a maanáúvámá agaimái timúnda íma ayáátáár-aimban-ivo kwempa'á mé'a ísáaro. ²³ moórá-aimba ísáaro. moóráwai áwí'a Tímóti ándávakemba kwéayurankaamba póna ááémo tína'o é'a kentópa'o kóndara'a áí'mae'a kónaumne.

²⁴ kentí anón-kwaasiyavetaawe Áánútuna kwaási amáparawaiyavetaawe simátine'a sé'a kawe'á umái máero kwésune. Áánútuna kwaási Ítári-maravakewai simátimesa sésa kawe'á umái máero kwésewe.

²⁵ Áánútu úwoi kwétuwa'náa-intave'a námúnaa kwésune.
kesáái ánásaiye.